

U Pulj, četvrtak 23. svibnja 1918.

Godina IV.

Nakon praške proslave.

Uredništvo: U pretplati
 godišnjica K 48—
 polugodišnja K 24—
 mjesečno K 12—, mje-
 sečno K 4—, u maloprodaji
 16 fl. pojedini broj
 DGLASI primaju se u
 pravil listu trg Gustoza 1

Zajista je malo momenata bilo u ovom ratu, slavenstvo, tako pred uredništvom „Narodnih Listy“, pred hotelom „Zlata Husa“ i na kolodvoru pri odlasku Jugoslavena. Iz Beča pak doznaje, da „Cesi označuju postupak praških oblasti, kao dobru reklamu za njih u inozemstvu“. Naravno je, veli dalje da će češke stranke raspravljati o tim događajima u carevinskom vijeću.

Na sve namigivanje i ujedanje njemačke građanske štampe moramo ostati mirni. Uz nas je ono, što su oni zbacili, naime pravo i pravednost, a to će dvoje pobijediti. Mi smo praškom proslavom, o jedan veliki događaj bogatiji.

RATNI IZVJEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 22. (D. u.) Službeno se javlja: Na talijanskoj fronti traje pojačana bojna djelatnost. U noći na 22. t. mj. prodrle su dvije neprijateljske satnije u naše položaje sjeverozapadno Col del Rosso ali su bile protunavalom suzbijene, pretrpiv teške gubitke. — Poglavlja generalnog stožera.

Njemački.

Berlin, 22. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja: Zapadno bojište: U predjelu Kemmela traje živahna paljbena djelatnost. Sjeverno od sela Kemmel i južno od Locre izjavilo se na večer žestoke djelomične navale neprijatelja. Na obim stranama Lyse i kanala La Baasse stajalo je naše stražnje područje opet pod žestokom vatrom. I između Arrasa i Alberta bila je neprijateljska artiljerija veoma revna u večernjim satovima. Između Somme i Olse oživjela je samo prolazno bojna djelatnost. Na ostaloj fronti ništa osobita. Jedna skupina naših bombometnih aeroplana uništila je u noći od 20. na 21. svibnja opsežna francuska skladišta streljiva kod Blargies. Poručnik Wenckhof polučio je svoju 27. poručnik Büttner svoju 23. i 24. zračnu pobjedu. — Ludendorff.

* Francuski izvještaj od 20. svibnja na večer: Tijekom dana nije došlo do pješanih poduzeća. Privremeno žestoki topnički bojevi južno od Avre i na nekim mjestima u predjelu Montdidiera i Lassignya. Inače je dan prošao svuda mirno.

* Engleski izvještaj od 20. svibnja u jutro: Kod nasrtaja, što smo jučer poduzeli u odsjeku Alberta, zarobili smo nekoliko Nijemaca. Sunak, kojega je neprijatelj kušao sjeverno od Hingesa, bio je suzbijen uz teške gubitke. Neprijateljska je topnička djelatnost jučer znatno ponarasila na fronti Albert-Buquoy.

20. svibnja na večer: Noć provele su francuske čete istočno i sjeveroistočno od Locrea uspjela poduzeća. Postigli su sve svoje ciljeve na fronti, širokoj 4000 yarda. Zarobili su 400 momaka. Jutros došlo je kod Alberta do mješnog okršaja, kod kojega smo izgubili nekoliko momaka. Jedno odijeljenje naših četa napalo je na njemačku postojanku istočno od Hebuterne te dopremilo nekoliko zarobljenika. Neprijateljsko je topništvo razvilo današ kod paljbu plinovitim granatama.

* Talijanski izvještaj iz Albanije od 20. svibnja: Između Omura i Devolija započele su naše čete u ruskom dodiru sa neprijateljem napredovanje protiv sjeveru u noći na 15. svibnja. Kod toga su savladale otpor neprijateljev i poteškoće područja. 18. svibnja stigli smo na frontu Cernavodi-Rostavica.

* Rat na moru. Wolffov ured javlja: Mjeseca travnja uništili smo ukupno 652.000 tona neprijateljskog ladjevog prostora trgovačke mornarice. Od početka rata smanjila se je neprijateljeva tonaza uslijed ratnih mjera za 17.116.000 brutto registarskih tona.

* Zračna navala na London. Reuterov ured javlja: Spomena je vrijedno, koliko je osobama išlo za rukom, da se spase unatoč oštećenju obitavališta i da je šteta nezratna u primjeru sa velikim činom njemačkog poduzeća. Mnogo se je smrtnih slučajeva desilo među ljudima, koji su stajali po cestama i u ulazima kuća. U kotarima, u kojima su se vršili zračni napadaji, pukla su gotovo sva stakla na prozorima, razbila se vrata, srušili se krovovi. U jednom je distriktu pala bomba na usku ulicu. Mnogo je kuća bilo razoreno. Unatoč tome nije se desio nikakav slučaj smrti, pošto se je većina stanovnika sakrila u konobama. Kralj i kraljica posjetili su kotare, u kojima su pale bombe. Postoji nada, da će u dogledno vrijeme i oni gradovi, koji leže dalje od Kölna, osjetiti premoć saveznika u

zračnom boju. — Reuter javlja: Gubici kod nedjeljske zračne navale na London iznose: mrtvih: 17 muževa, 14 žena i 6 djeteta; ranjenih: 83 muževa, 48 žena i 23 djeteta. U pokrajini bili su ranjeni: 2 muža, 3 žene i 1 dijete.

* Stanjek i Tomašek kod ministra-predajenka. Dopisni ured javlja: Zastupnici Stanjek i Tomašek posjetili su jučer ministra-predsjednika dr. viteza Seidlera, da se potuže u ime češkog saveza radi redarstvenih mjera, poduzetih prigodom praških svečanosti kao što i radi obustave „Narodnih Listyju“. Kod toga su istaknuli neke događaje, o kojima su kazali, da trebaju još objašnjenja. Ministar-predsjednik izjavio je, da će se informirati, u koliko se to tiče zadnje točke; u ostalom je naglasio, da je isključeno e bi se poduzete mjere mogle opet ukinuti. Obzirom na želje izražene glede na opskrbu Praga živom saopćio je ministar-predsjednik, da su već određene po mogućnosti mjere.

* Oštećena podmornica. Njemačka podmornica „U 29“ uništena je oštećena u luku. Oblasti su određile, da se brod i momčad Internira i da se skinu s broda bezžični brzojav i najvažniji strojevi.

* 3. zajam slobode u Americi. Reuter javlja, da je za 3. zajam slobode bilo potpisano 4.170.196.059 dolara (po prilici 21 milijarda kruna).

* Gradnja brodova u Americi. Reuterov ured javlja: Povjerenik za gradnju brodova, Colbi, saopćio je u spomenici, da je za mjesec lipanj izdano naručaba za 50 brodova od velikog tonaznog sadržaja. Velik će broj brodova nastupiti srpnja i kolovoza putovanje. Sada djeluje već veliko brodogradilište u Delavare, koje može izgotoviti više brodova, no što je mogla čitava Engleska prije rata.

* Japan i Kina. „Times“ javljaju iz Washingtona, da su saveznici bili obaviješteni o pregovaranjima, što su se vodila između Japana i Kine i koja su dovela do sklopljenja saveza između Japana i Kine u svrhu obrane od Njemačke.

Carska dvojica u Carigradu.

Carigrad, 21. (D. u.) Danas prijepodne posjetile Njihova Veličanstva austrijski vojnički dom u Peri. Carica je za tim posjetila princesinje u jednom kiosku Ildičke palače.

Carigrad, 21. (D. u.) Na večer dao se na austro-ugarskom poklarsstvu u počast carske dvojice ručak, kod kojega su učestvovali također pratnja carske dvojice i gospoda turske počasne službe. Poslije ručka odveo se Njihova Veličanstva u Ildičku palaču, da se oproste od sultana. Za tim nastupila su u gala-kočiji vožnju do kolodvora. Na kolodvoru pričekaše cara, caricu i sultana prijestolonasljednik, ostali prinčevi i veliki vezir, dalje kedive i ministri. Car se dugo razgovarao sa velikim vezirom te je kao što i carica pozdravilo sve dostojanstvenike, gospodu poklarsstava, kao što i austrijske i njemačke časnike. Sultan je pratio carsku dvojicu do željezničkog voza, gdje se je na srdačan način oprostio. U 10 sati ostavio je dvorski vlak željezničku stanicu. Careva je suita slijedila u drugom dvorskom vlaku.

Sofija, 21. (D. u.) Polag novina predali su odaslanici iz Dobrudže caru Karlu posredovanjem baruna Burlana spomenicu, u kojoj narodno vijeće u Babadaghu izražuje želju, neka se čitava Dobrudža prisajedini Bugarskoj. Spomenica je praćena od poslanice caru.

Iz slavenkog svijeta.

Iz Slovenije. Velika manifestacija za narodno ujedinstvenje u Trbovlju u Štajerskoj, koja se imala održavati na duhovsku nedjelju, bila je zabranjena. Unatoč tomu, što je bio labor zabranjen, labor se ipak održavao. Sakupilo se preko 10.000 ljudi. Usprkos vojničkom pritisku došli su na sastanak i rudarski radnici. Poslanici, između njih i dr. Korošec, koji su imali da govore na tom sastanku, bili su obaviješteni, da je sastanak zabranjen, te zato nije na sastanku bilo nijednog osim dr. Benkoviča. Iz Celja je došao sa kotarskog poglavarstva komesar, koji je imao nalog, da posegne, bude li treba, s vojničkom silom, bude li se sastanak unatoč zabrani održavao. Mnogim tisućama ljudi progovorio je narodni zastupnik dr. Benkovič. Saopćio je, da je labor zabranjen od kotarskog poglavarstva u Celju, ali da je dozvoljeno razložiti razloge, radi kojih se to dogodilo. Pravih razloga govornik nije mogao da navede, ali je označio, da je svrha tabora bila zahtijevati za pučanstvo osobito pak za radništvo veći komad kruha, da je radništvo htjelo manifestovati za mir između naroda, koji bi morao biti mir sporazumka

avod' os
 pokraj
 to-vjer
 kog zav
 u kori
 posred
 ke nar
 orju, u
 davati
 kle ne
 upili od
 hoće te
 ama. Iz
 ri posje
 li, koji
 li, mogli
 avodl. Iz
 moći t
 ju i h
 5 članov
 e odluč
 molbam
 alju pose
 giji cen
 licom i
 ju slove
 ma imaj
 giju cen
 a će iz
 izići dr
 amo ošt
 5000 K
 i predk
 ateljstvu
 lk dr. Kl
 Tredi
 ce Tali
 lan Hrv
 ca) su
 u vojni
 i knj
 preselit
 d u pun
 u 7-8
 njima v
 pomag
 uspost
 eksistenc
 niskim
 pora zav
 lina, da
 omognu
 om vije
 March
 lina nala
 anežić, o
 i načel
 Cenz
 anc. mi
 vo imenu
 vnateljst
 a više pla
 vnateljs
 sve drug
 hrvaško
 ez izuzet
 u dakle
 tili na sp
 lla Janež
 h, trgova
 to Krstovi
 nik, Koto

DEAL
 ećih se dar
 lutna novo
 VE u sje
 a sa simp
 enom unje
 ter u glav
 i.
 ra:
 ZVARENE.
 okućstvo
 adaje tvrtka
 rabitić
 ulica.
 ujte
 om Listu
 Srećke
 razreda
 itti u Pul
 oza, nile

ne mir mača. Svo radništvo i vascijeli jugoslavenski narod zahtjeva mir među narodima, te zahtjeva, da se stvore jamstva, e se u buduće onemogućiti tako užasan rat, kakvog proživljujemo danas. Iza tog rata zahtjevamo savez naroda, zahtjevamo taj savez ne na temelju savez, nego na temelju samoodredjenja. Vlada nam ne dozvoljava danas kazati, što nam je na srcu. Ne dozvoljava nam kazati, da zahtjevamo svoj komad kruha, da zahtjevamo samoodredjenje i ta naša vlada nam ne dozvoljava da dignemo glas za mir. No nadam se, da će u najskorije doba uspjeti da se kaže vladi, da je prvo, što trebamo mir, kruh i samoodredjenje. Ako vlada ne bude htjela da računa s tim našim zahtjevima, nismo krivi mi, ako dodje do jasnijih opomena. Govornik je na to pozivao taborite, neka sudjeluju, kad opet dodje glas na njih, još u većem broju pri taboru za prava naroda S. H. S. — Drugi se tabor obdržavao na d'uhovski ponedjeljak u Rakovniku. I tomu je prisustvovalo preko 10.000 ljudi. Tu je govorio dr. Korošec, no njegov je govor skoro u cjelini u „Slovenskom Narodu“ i „Slovencu“ zaplijenila ljubljanska cenzura. Ostavila je samo početak: Dragi jugoslavenski narode! Troje si želi svaki Jugoslaven: Mir, kruh, slobodu. Mir si želimo i naš je protivnik svaki, koji toga ne želi. Ostalo je sve zaplijenjeno osim posljednjih riječi: Na tisuće Vas jest, koji kličete: Živjela Jugoslavija. Nosite to oduševljenje kući, i širite ga svuda. Doći će možda gora vremena, ali odvažnost neka ostane u vama, i ako budete uzdržali mjesec, doći će zlatna sloboda trolimenog naroda, slobodna, samostalna jugoslavenska država i tad ćemo se opet sakupljati i klicati kao danas: Živjela naša mali Jugoslavija! Na to je govorio kao zastupnik Primoraca dr. Rybarž, te zastupnik koruskih Slovenaca urednik „Mira“ Smodej. Prihvaćena bi zahtjeva rezolucija, u kojoj se izriče povjerenje dr. Korošcu, protustupajući se protiv odgođene odluke, koja se protivi čestiti narod, te se zahvaljuje presvjetelome biskupu za njegov rad za dobrobit naroda caru i carici za njihovo nastojanje oko mira, te se izražuje uvjerenje, da će vladarska kuća stvoriti jugoslavensku državu.

Iz češkoga svijeta. Prigodom proslave polaganja temeljnog kamena Narodnog divadla u Pragu, izbila je snažno na površinu misao, da se isto takovo kazalište, dostojno naroda češkog, osnuje u drugom velikom mjestu češkog, Brnu, glavnom gradu Moravske, gdje je još sada na vlasti njemačka kapitalistička manjina. Tom zgodom pripočuju češki listovi ovaj poziv: Narodu češkoslovačkom: Radosno jasanje, koje titra lijepom zgradom Narodnog divadla u Pragu u sadašnjim jubilejnim danima potvrđuje, da su se ispunile sve težnje naših otaca i djedova, koji su snivali o ponosnoj kuli domaće umjetnosti — o neugasivom žarištu češkog oduševljenja i čvrstoj potpori prosvjetnih nastojanja. Sretni, da smo doživjeli tako sjajni jubilej, težimo za novim ciljevima i želimo nove kulturne uspjehe. A tu kao na jedna usta kliču narod oko nas, da bi brzo bila zajamčena gradnja dostojnog Narodnog divadla u Moravskoj, nama svima miloj i dragoj. Nošeni tim geslom slavnog trenutka smatramo za neodloživu dužnost pozvati češki narod na zbirke za Narodni divadlo u Brnu. Sastavljajući se u komite, koji će biti u najskorije doba došlo naše, pozivljemo vascijeli narod češkoslovački, da — bez oštećenja vanjskih potreba narodnih i češkog srca — doprinjeo darožljivom rukom što najbrže na nove i — kako se nadamo — posljednje zbirke u tu svrhu. Pokažimo, da se ni u doba besprimjernih ratnih grozota nismo odrekli uznešenih narodnih težnja i plodovitih prosvjetnih nastojanja, što bijaše prije pedeset godina na našu današnju radost i na našu dobrobit po svim slojevima našeg naroda tako sjajno dokumentovano! Neka uspijeva buduće Narodni divadlo u Brnu! U kralj. glavnom gradu Pragu, 16. svibnja 1918. Dr. Karel Kramarž za svečanostni odbor za jubilej Narodnog divadla. František Stašek za Češki svaz. Adolf Prokupek za Češko narodno vijeće. Alois Jirasek za Klub čeških dramatičara. J. S. Machar za Vijeće spisovatelja. Dr. Jaroslav Preiss za češke banke. Dvorski savjetnik dr. J. Hlava za društvo Narodnog divadla. Dr. K. Marek za Savezno društvo Narodnog divadla. Vaclav Stech za Zbor za uređenje Narodnog divadla u Pragu. Dvorski savjetnik M. Ursiny za Društvo Narodnog divadla u Brnu. — Novčane darove primaju svi češki dnevni listovi i češke banke. — „Venkov“ još piše o dojmovima sa praške manifestacije: Ponovno smo tu učinili pregledbu naših bojnih redova, ponovno smo pretresli naše temeljne zahtjeve, ponovno smo se ojačali u svojim nadama! — A posljedica toga jest: radošno očekivanje budućih stvari! Ničega se ne bojimo, i ništa nas ne će zaustaviti ili svratiti s puta, kojim smo jednom udarili. Beć će upoznati, da je češki narod zajista visoko zrelo (zaplijenjeno). Bili smo i bit ćemo! Hoćemo da budemo slobodni, samostalni i sjedinjeni. — A to ćemo sigurno postići. Istorijski nezaboravne ostat će za vavda te jubilejne naše svečanosti. Značit će novi medijaš u našem nastojanju —

Sven Hedin vjeruje u Rusiju. Veliki prijatelj Nijemaca, Sved Sven Hedin, predavao je nedavno na berlinskom sveučilištu, gdje mu priradiše srdačne ovacije i vanredne počasti. Sven Hedin bavio se sa istočnim pitanjem. O njegovom su pre-

davanju izvijestile gotove sve svenjemačke novine. Vrelo je prema tome besprijekorno. Sven Hedin je kazao među ostalim: Povijest je dokazala, da ruska ekspanzivnost djeluje kao prirodna sila te joj nema zapreka. Pojedini Rus poriče njezin opstanak, ipak zapreka ona kao najav psihologije mase unutar naroda, katkada tako zagonetno, kao što seljenje izvjesnih gladavaca ili sveunatavajuće gusjenice. Spretni su vladari znali iskoristiti onu pravnu predispoziciju. Vladari Hedin navodi za primjere iz historije. Sada je Hindenburg odijelio Rusiju i Ukrajinu, što je već jedamput ali uzalud pokušao švedski kralj Karlo XII. Ali i ovo rješenje ima tek prolaznu vrijednost. Sven Hedin ističe zatim važnost agrarne reforme u sadašnjosti te veli: Seljacima se dijeli zemlju a seljaci daju svoje srce za sveslavenski pokret i nadi, da će dobiti još više zemlje — od Poljaka i Nijemaca. (Iz toga se vidi, da Sven Hedin osjeća doduše pravu, ali da poznaje ipak slabu historiju, koja dokazuje, da Slaveni nijesu nikada bili agresivni narod. Da će u Rusiji pobijediti sveslavenska misao, o tome nema dvojbe; za to se brine njemački militarizam i njemačka politika. Ali ideja ovog sveslavstva donijet će svijetu spas. Izbavit će svijet, kako su čvrsto vjerovali najslavniji slavenski pjesnici, od sviju grozota, krvoprolića i ratova. Kako se vidi, shvaća Sven Hedin, kao učenik Nijemaca, sve narode iz njemačkog stanovišta, kao da čovječja duša ne bi smogla plemenitijih osjećaja do machtpolitičkih požuda. Op. ured.) To čini misao rata popularnom. Konačno služil i agrarna reforma tajnoj misli (ruski: testamenat) Petra Velikoga. Kod toga ne igra nikakve uloge, da li imamo u Rusiji carizam ili revoluciju. Rusija naših je dana osakaćena država. Ali nemojmo zaboraviti: Karakter jednog naroda ne odražuje se u njegovom ustavu. Rusi ostaju isti, klanjaju li se caru ili nastavu sebe republikanima. Da li tko misli, da se Lenjnova ili Trockijeva Rusija promijenila? Ekspanzivne težnje žive dalje. Velika Rusija neće zaboraviti svojih posjeda na zapadu. Rus ima ustupljenje. Bude li poražen — ničevo! On čeka spokojno, dok isteče rok i dodje njegovo vrijeme. Njegove se rane liječe brže negoli one ostalih naroda. Sto je bilo u prošlosti, bit će i u budućnosti: počet će ponovno osvajanjem. Kao u prošlosti, i grad će i u budućnosti Moskva glavnu ulogu, osvajanje će se širiti u sve širim krugovima oko Moskve. Neka ne kažu, da Rusiji će faliti ugljena i željeza. Ugljen i željezo može se uvesti, a poznato je, da Englezi i Amerikanci već danas podupiru boljševike; ovi će i u budućnosti iskoristiti Rusiju kao protutežu protiv Nijemacke. Rusija neće zaboraviti područja, što ih je na zapadu izgubila... tako piše Sven Hedin. Njegove se misli kreću posve u kolotečinama njemačke službene znanosti, koja ne priznaje više stvaralačke snage života i koja je uvjeren da se staro sveudilj prenavlja a da ne donosi u šuštni baš ništa novoga. Sven Hedin vjeruje, da će državni sistem ostati nepromijenjen, a da će iste sile pokretati državni život, koje su nekada pokretale. Da se vidi svu neutemeljenost njegove historičke teorije, dosta je promatrati promjene, što su na svijetu nastale iza francuske revolucije. Mi nalazimo u prošlosti mnogo sličnosti sa našim današnjim životom, radi toga, što ga gledamo sa našim današnjim očima, sa predispozicijom savremenika. Mnogo manje shvaćamo razlike između današnjeg i nekadašnjeg života i običavamo pripisati ovim razlikama mnogo manju važnost, negoli su ju u zbilji imale. Ovo se može veoma lako time protumačiti, što smo videli one pojave, koji su danas za nas važni, smatrati pokretnim silama također u prošlosti, dok si ne možemo predstavljati, da su kojekakve, za naše današnje razumjevanje neznatne zgode mogle baš sudbonosno utjecati na cijeli jedan vijek. Radi tega je teorija vječitog obnavljanja staroga obmana i varka njemačke politike, u ostalom u potpunom skladu sa dušom današnje Nijemacke. Citava razmatranja imadu za nas samo u toliko vrijednost, u koliko odrezuju nečistu savjest i strah pred budućnošću, koju si njemački politički teoretičari mogu dakako predstavljati jedino u tradicionalnom ruhu.

Ruski anarhizam. Mislijo se, da će se boljševištvom postići vršak radikalizacije ruskog političkog života. Skrajna je stranka ljevičje došla sa zadnjom revolucijom na krnilo. Socijalni revolucionarci Kerenskoga postali su nekamo konzervativnom i natražnjačkom ruskom strankom, a da se ne govori o revolucionarnoj buržoaziji, koja je dobila značajku reakcionarstva i proturevolucije. Ali boljševici ipak nijesu zadnji stupaj na ljestvi, koja vodi u raj radikalaca. Digla se stranka, koja ih je u radikalizmu nadmašila i ova je stranka postala opasna i samim boljševicima. Boljševici su morali da nastupe oružanom silom protiv anarhista. Dne 12 travnja došlo je do krvavih bojeva između boljševika i anarhista u Moskvi, koji su se već dulje vremena utaborili u novom glavnom gradu ruske republike. U nijednoj zemlji nije se anarhizam onako razmahnuo i razvio, kao baš u Rusiji. Rusija je zapravo dala zapadnoeuropskoj anarhiji odlične teoretičare, kao Kratopkina i Bakunina. Ovi su ljudi stvorili misaoni bazu anarhizma i udarili temelje anarhističkoj stranci također u zapadnoj Europi.

U Rusiji je godine 1909. jedan učenik Bakaninov Nečajev, ustanovio prvu anarhističnu stranku i tajno društvo. „Narodna rasprava“ (Narodno sudište). Ovaj Nečajev bio je prvi, koji je u Rusiji propovjedao propagandu čina te pozivao svoje pristalice ne samo da se služe terorističkim djelima u onim slučajevima, u kojima mogu koristiti državnim i socijalnim prevratom, već neka nečuvanim nasilstvima svake vrsti svrate pozornost svijeta na anarhističku nauku i da uzbune duhove naroda. U vezi s tim nastojanjem idealizovao je ličnosti iz ruskog hajdučkog života, dapače i razbojnika i zločince iz savremenog života, u kojima je vidio izražaj jake volje za slobodom i za pravednom. Zastupao je također vezu i suradivanje idealnog anarhističkog pokreta sa prostim zločinstvom. „Narodna rasprava“ širila se veoma brzo po zemlji. Početkom sedamdesetih godina bila je medjutim otkrivena i potlačena. Samo nekoliko anarhističkih je krugova zarotarilo dalje kroz 19. stoljeće. Anarhizam je u to doba ustupio svoje mjesto terorizmu socijalno-revolucionarnih stranaka, koje su doduše stajale na stanovištu zakonitog poretka, ali za to odobravale terorističke akte, koji su služili odstranjenju vladajućeg sistema. Dok je marksizam po ostalim zemljama imao evolucionistički karakter, u Rusiji si je prilavio revolucionarnu ili terorističku metodu, koja se je podudarala u praksi s anarhističkim principima. Anarhiste i socijalno revolucionarni teroristi stopili se u praktičnom djelovanju, koje ih je posve ujedinilo. Nezadovoljstvo i vrijetje, koje je nastupilo u Rusiji iza prve revolucije godine 1905., s kojom se je izjalovila prva na širokoj osnovci organizovana socijalna revolucija, probudilo je opet anarhističko djelovanje; na mjesto široko zasnovanog revolucionarnog pokreta stupila je opet revolucija pojedinaca i djela, koja su imala učinkulja mogućnošću i velikoteznošću istupajućih masa, moralo je da nadoknadi nečuvnost i grozote čina pojedinca, ekstenzivnost tražio je ekvivalent u intenzivnosti. I ovog su puta nastupali anarhisti u vjerno zajednici sa prostim zločincima. Ali postojeli je sistem bio odviše jak, e bi bili postigli znatniji uspjeh. Drukčije je to danas, kad se ruska država prenavlja, preobrazuje a kod toga ruši. U to prolazno doba može da postane anarhizam veoma pogibeljan. Nečajevje ideje danas su gotovo postale zbiljom. Anarhistička je stranka postala zaita strankom a postala je tim opasnijom, što je primila u svoje redove mnogobrojne zločince, kojih imade danas u Rusiji više negoli u prijašnje doba, kad je u zemlji vladao još poredak, kakavogod on i bio. Gorkijeva je „Novaja Žizn“ pisala dva dana prije sukoba sa moskovskim anarhistima, da su boljševici dobili sa anarhistima ozbiljnog neprijatelja i činjenica, da su se boljševici vidjeli prisiljenima da nastupe oružanom silom protiv anarhista dokazuje bolje no sve ostalo, da je ovaj pokret zauzeo opasne oblike. A imade mnogo znakova u savremenoj Rusiji, da i samo radništvo prijanja u očajnom svom raspoloženju k anarhiji.

Iz Ukrajine. Organ galicijskih Ukrajinaca „Dilo“ izvješćuje na temelju informacija iz Kijeva, kako su njemački vojnici rastjerali tako zvanu Malu raju. Mi taj izvještaj prenosimo iz ljubljanskog „Slovenca“ u uvjerenju, da će i naše čitatelje zanimati, kako se u Ukrajini vlada. Dogodio se je to onuda, kad je raju na plenarnoj sjednici vječao u pristupnosti ministra o činjenici, da su Nijemci u noći medju 26. i 27. travnja opkolili i razoružali ukrajinsku diviziju, koju su pred kratko sami sastavili iz ruskih zarobljenika, koji su se nalazili u Njemačkoj. Dne 30. travnja u 4 sata po podne došla je za vrijeme govora poslanika Rafesa vijest, da su njemačke čete opkolile zgradu, te da nikomu ne dozvoljavaju ulaziti. Predsjednik je Rade prof. Hruševski ostao posvema miran te je upozorio govornika da je vrijeme da dovrši govor. Upravo kad je Rafes izgovorio posljednje riječi, začuli su se vojnički koračaji. U dvoranu je provalio njemački poručnik s odjelom vojnika s natknutim bajonetama. U ruskom je jeziku povikao poručnik poslanicima: „Ruke u vis — nitko se ne smije maknuti s mjesta“. Prisutni podigoše ruke u vis. U dvoranu su se sipala nova mnoštva njemačkih vojnika. Svi članovi Rade, novinari i ministri držali su ruke u vis. Tako pravosudni ministar Seluhin, financijski ministar Klimović, nastavni ministar Prokopović, namjesnik ministra pošte i brzojava Stefan Najmetelj upravnog odjela i unutarnjem ministarstvu Gajevski. Samo predsjednik Rade Hruševski nije uzdignuo ruku, već mirno sjedio na svojem mjestu. Njemački su mu vojnici držali samokres na prsima. — „Protestujem svečano proti tomu, što je u zbornicu provalilo vojništvo“, rekao je predsjednik u ukrajinskom jeziku. Njemački je poručnik povikao: — „Tko je to, koji govori?“ — „Predsjednik centralne Rade, Hruševski“. — „A Hruševski. No ovdje je zapovijedam“, odvratio je poručnik. U dvoranu je bilo tiho. Vojnici su se pomiješali medju poslanike. Pred svakim je poslanikom (zarupnikom) stajao njemački vojnik sa samokresom u ruci. Razlijevo se od vremena do vremena zveket oružja i pritajeni klič prisutnih poslanika. „Drugovi ostane mirni“, opominjao je Hruševski. Zapovijedajući poručnik počeo da zove na glas: „Je li ovdje ratni ministar

...vski? Ođje je ministar. Traćenbo... a Gajevski?“ — Mu... om ponovi pitanje. T... skog nije bilo u dvo... ajevski. Na poručnik... vskog, uapsli ga i... htjevao od Hrušovski... ra. Ali Hrušovski n... sa“. — poviče po... imade pri sebi oruž... na predsjednički st... eljen. Ruke dolje“. —... upi nekoliko osoba... okrese. Njemački su... je: Poručnik natož... pretraži i zapišu... u zgradu, i još pos... u uapsli ministra L... izvršena, dozvolio... anicima, da smiju o... nika Hrušovskog po... pred ulazom u dv... dramatičkim događ... njemačke čete sa... automobilima, prip...

Iz poljskoga... nati češki književn... putovanje po Polj... poljski narod u... retnu poljsku šljah... go je u ovom ra... de, koji mu zajista... amostalnoj nezavis... djer onoga, koji... čanjima ga zavarav... enica, koja se ovil... su predstavnici nj... Njemačkoj), profes... učilištu podnijeli d... n, u kome traže, d... Njemačkoj. Ali d... tičke teškoće za... da Poljska ne p... njemačkog držav... i pod njemački p... pripojenje ruskih... su zemlje, veli se... o naseljene, a t... ke olakčavale bi... medjutim uvjere... niti pod protekto... enskoj zajednici... jska u novom na... om svijetu, gdje... već bratska ljub... oda.

Dom...

U prilog zakla... zšnjem gradskom... čana predstva Kal... a“ sa gospodjom... odličnim bečkim... dstava će naredn... Velika svečanost... onja obdržavat č... ora Rizzi u poča... javlja odbor, k... čanosti, bit će t... ima nudjati vanre... tirati u perivoju... ovi, koji će ih u... ti tamo i natrag... kom trgu pred tr... mo će zastava ja...

Iz Kanfana...

Cetvrti ratna go... od toga ništa do... o više, neko man... la u bolju buduć... uniti. Nestati će n... i zrak u slobodi... ću, spasitelj na... ude, približit ćemo... svetinje naše, vez... ji zemlji, svoj gos... Ali da predjem... ja, koja nam je sv... o i hiljade jedno... re, Dalmacije, Bos... ko bi spasili ono... dučnosti našu, dje... skoj. čekaju raskr... vinu našu sirotinj... su od najvećeg n... Skuplja se četa... vnja u zoru, m... že da se predst... ma, koje priklie pri... ijevega blaga, od... nak krenuamo i o...

1918. ... vski? Gdje je ministar Kovalovski, gdje je ministar Tkačenko, gdje je načelnik upravnog ... a Gajevski? — Muk. Zapovijednik odjela još ... om ponovi pitanje. Tkačenka, Žukovskog i K ... skog nije bilo u dvorani. — „Ja sam tu“, ozvao ... ajevski. Na poručnikov nalog opkolili su vojnici ... vskog, uapsili ga i odveli iz dvorane. Poručnik ... htjevao od Hrušovskog naslove neprijetnih mi ... ra. Ali Hrušovski mu nije dao odgovora. — ... „sada“, — povikao poručnik u ruskom jeziku — ... imade pri sebi oružja, neka ga bezodvlačno po ... na predsjednički stol, inače će biti na mjestu ... eljen. Ruke dolje! — Svi spustiše ruke. K stolu ... upi nekoliko osoba, i položi pred Hrušovskog ... okrese. Njemački su vojnici uzimali iz samokresa ... je. Poručnik naloži na to da se svakoga pose ... pretraži i zapišu imena. Nijemci su pretražili ... zgradu, i još posebno stan Hrušovskog. Našli ... uapsili ministra Lubinskog. Kad je bila pre ... izvršena, dozvolio je zapovijedajući poručnik ... ankima, da smiju otići kući. Pred stanom pred ... nika Hrušovskog postavio je vojničku stražu, isto ... pred ulazom u dvoranu za zborovanje. Među ... dramatičkim događajima stajale su pred zgra ... njemačke čete sa strojnim puškama i oplope ... automobilima, priprave na boj...

nost obdržavati ili ne u slučaju nepovoljnog vre-
mena. Imat ćemo tamo i kabaret i zabavna preda-
vanja, lutriju, natjecanje u ljepoti gospodja i go-
spodjica, a kao posebnu rijetkost u ratno doba —
cigansku kapelu.

Štedite vodom! C. kr. tvrdjavni povjerenik
stavlja pučanstvu do znanja, da stanje vode u
gradskim bunarima iz dana u dan pada, dok se
uporaba vode više nego za 50% prema prošloj
godini uspjela. Umoljava se zato pučanstvo, da čim
više moguće šteti vodom, jer se je inače hojati
stalne nestašice vode. Dalje se upozorava pučanstvo,
da je svako uzimanje vode sa javnih vodovoda za-
branjeno te će se smatrati za krađu. Proti onima,
koji se o to ogriješiti bit će bezobzirno uveden
kazneni postupak. Redarstvenoj je momčadi nare-
đeno da prijave dotične osobe. Kako bi se ispu-
nili oni rezervoari, što su su ispraznili, bit će od
danas unaprijed dotok vode nešto slabiji.

Za Družbu Sv. Ćirila i Metoda polaže gosp.
Antun Marčić, Maschinenmaat K 10; — mjesto vi-
jenca, a gosp. Jedrlinić Nikola iz Kanfanara K 10;
— kao uspomenu na blagopokojnoga Ivana Ster-
gara.

Zaštita prozornih stakala pred eksplozijama.
Nema tome dugo, da se konstatovalo, da pletivo
mreža iz papirnatih pruga, priljepljeno na stakla,
sprečava u znatnoj mjeri pucanje stakala uslijed
eksplozija. U Parizu upotrebljavao se u početku
debeli i grubi papir za zavoj i to na način, da se
je ljepilo na prozore dva traka papira unakrst u
obliku križa sv. Andrije (X). Kasnije su došli u
modu ukusniji uzorci iz bojaldisanog papira. Trgovci
su upotrebljavali ovo zaštitno sredstvo za stakla na
izložima u svrhu reklame. Preporučuje se, da bi se
i naše pučko pučanstvo poslužilo ovim praktičnim
sredstvom.

Dnevne vijesti.

29. neprijatelj. Njemački socijalno demokrat-
ski list „Volksrecht“, koji izlazi u Ustima u Češ-
koj, veli njemačkim nacionalcima, e se ne moraju
baš smijati navještau rata Njemačkoj i njezinim
saveznicima od Nicaragua. Vojnici da doduše Ni-
caragua neznači ništa, no to u ostalom znađe ta-
kodjer četvorni sporazum. „Ali što znači“, pita
„Volksrecht“, da je skoro već cio svijet s nama
u ratnom stanju? kako dolazi do toga, da se nitko
ne će da pripoji k nama, te da naši neutralni su-
sjedi ostaju neutralni zapravo samo za to, što se
boje sudbine Srbije, Rumunjske i Belgije? Nje-
mačka građanska štampa nije si svijestna što znači
to, da smo izgubili simpatije cijeloga svijeta.

U tom grmu zao laž. „Neue Freie Presse“ i
„Bohemia“ toliko su denuncovali, dok im nije vlada
učinila po volji; obustavila „Narodni List“, danas
valjda najveći slavenski dnevnik na svijetu, i pod-
uzela u Pragu „shodne korake“. „Bohemia“ je
na primjer pripočela opširan članak pod naslovom
„Uskrnuće panslavizma“, u kojem kaže, da su
pruške svečanosti uskrnuće panslavizma. Uspore-
đuje ih sa posljednjim sokolskim sletom, koji „pod
kriškom vježbanja“ bijaše samo svešlavenskim po-
litičkim sastankom. Pred šest godina bijaše Rusija
još jaka, ali pod ruševinama carske države nije
izdahnuo panslavizam. „Neprestano se još pjeva
„Rus je s nama“. Sada, veli „Bohemia“ nijesu pri-
spjeli Bugari, koji su u Češkoj politički nepouz-
dani (politisch unverlässlich, „p. u.“) Nijesu došli
ni Francuzi ni Belgijanci. ... Za to su došli Ru-
munji i Talijani. „Bijaše tu sve, što nosi u sebi
nenavist prema Austriji. Upravo prisutnost Rumunja
i Talijana, tog surugata za Francuze i Belgijance,
podava svečanostima osobit karakter. Stari je
Petrograd mrtav. Njegovom je nasljednicom sla-
venska majčica Praga. A austrijska vlada? I kad

njeni zastupnici nisu sudjelovali pri proslavi, ide
očevidan izravan put od bitke kod Gorlice preko
svibanjske deklaracije i preko raznih događaja u
lipnju 1917., onda dalje preko trikralsjevske dekla-
racije „do uskrnuća panslavizma“. Tako „Bohe-
mia“. I ako piše zamršeno negdje, ipak se dade
razumjeti, što hoće. Zove policiju u pomoć. Ubogi
Nijemci! Zaslužuju prije samilosti, nego mržnje ili
nenavisti. Boj protiv pravu i pravednosti je zajista
težak i naporan. I oni to vide i osjećaju. Zato ne
biraju sredstva. Sve je dobro, što im pod ruku
dodje. A mi čekamo, sigurni, da je pravo i pra-
vednost mnogo jača od sile, i da će to napokon
slaviti pobjedu.

Prohodan pri rekviziciji. Češki listovi donose
vijest iz Plznja, da je u selo Jarov nedavno došao
sa komisijom da rekviruje činovnik dotičnog okruž-
nog poglavarstva Stanislav Hucl, odanle se je otputio
u Kichlice, tobože, da je tamo sakriven živež.
Tako je došlo do prepirke izmedju činovnika i
Nemog seljaka i seljak je pri tom ubo činovnika
nožem u trbuh. Hucl je umro u bolnici u Plznju.
Seljaka je ubio oružnik.

Novi hrvatski dnevnik. Dne 1. lipnja o. god.
izlaže u Splitu novi hrvatski dnevnik pod ime-
nom „Novo Doba“. Cilj će mu biti da bude izra-
žajem tihanašnih političkih težnja i želja cijele naše
javnosti, te će se stvoriti potrebite garancije da
bude stajao isključivo u službi narodne misli i da
se bude klonio svega što bi moglo da narodne
redove cijepa i razdvaja, te da radi oko koncentracije
svih narodnih sila na pragu novog doba u ovim
u suvremeni časovima kada se samo najvećim napon-
om svih naših energija može da uspješno pri-
vede svrsi dugotrajna borba našeg naroda za sa-
moodredjenjem i jedinstvom Hrvata, Srba i Slo-
venaca.

Četiri pokušaja samoubojstva mladih djevojaka.
Splitom „Narodnom Jedinstvu“ javljaju iz Dr-
niša: U jedan dan ovdje četiri djevojke pokušale
samoubojstvo radi nesretne ljubavi. Sve su kćeri
uglednih obitelji. Jedna je pokušala da se objesi,
druga da se otruje, treća da se ustrijeli, četvrta
bacila se je u rijeku. Spašene su na vrijeme ona
iz rijeke i sa konopca, druge dvije (pokušaj otro-
vanja i revolverom) još su u opasnosti života.

Slike iz Crne Gore. Neki Teodor Reik prip-
čuje u „Zeit“ jedan podlistak o Crnoj Gori te
opisuje put od Cetinja do Kolašina. Eto što je za
Bečljiju dostatno, da znađe, e bi napisao feleton:
Najprije dodje s nekim teretnim automobilom u
Podgoricu. Podgorica nije baš ni takav loš grad
osobito stari grad s turskim značajem. (Turci su
naši saveznici. Op. ur.) Inače sve zaprljano, zama-
zano, puno stjenica, osobito Hotel Balkan. Uzašna-
zima na daljnjeputu. Na tom putu susretne Crno-
gorku sa prekreki zamazanim licem. Prenocio je u
Noćicama, gdje nekoji Crnogorci pjevaju uz guslu,
kako su sinovi Crnogore izošli na megdan protiv
Syabe, da mu režu uši i nosove. U Kolašinu pro-
budl se opet u Europi: Stol, stolnjak, vilice, nože,
žlica, tanjur etc. Fali još jedno, što inače znađe
Bečljija o Crnoj Gori, da čuje kako krađu Crno-
gorci jarce; ali gospodin Reik nije toga sigurno
doživio, jer u tom slučaju ne bi bio pripočeo fele-
tona u „Zeit“: koji bi se jarcokradac Crnogorac
dao oteći tako sjajan plijen?

Prosvjeta.

Proslava stogodišnjice rođenja Petra Prera-
dovića u Beču. Stogodišnjicu rođenja našeg velikog
pesnika Petra Preradovića slavili su bečki Jugo-
slaveni dne 13. o. m. u srednjoj dvorani bečkog
Konzerthaus-a. Kad je u pol 7 sati na večer stupio
na podij začasni predsjednik odbora sveučilišni
prof. dr. Vatroslav vitež Jagić, pa svečanom bes-

Domace vijesti.

U prillog zaklade cara Karla davat će se u
najnjem gradskom kazalištu izvan predbrojke
dana predstva Kalinanova operete „Kueglnja čar-
na“ sa gospodjom Loibner u naslovnoj ulozi i
odličnim bečkim gostom u tenorskoj partiji.
dstava će narednih dana bi objavljena.

Velika svečanost u perivoju dvorca Rizzl. 25.
onja obdržavat će se velika zabava u perivoju
dvorca Rizzl u počast sedmice cara Karla. Kako
javlja odbor, koji je preuzeo pripremu velike
svečanosti, bit će to sjajna zabava, koja će posjet-
cima nudjati vanredne užitke: Tri će glazbe kon-
certirati u perivoju. Za posjetnike bit će raspoloživi
stolovi, koji će ih uz nisku cijenu od 50 filira po-
staviti tamo i natrag. Blagajna će se otvoriti na
otvorenom trgu pred tržnicom, gdje će stajati i vozovi.
mo će zastava javiti publici, da li će se sveča-

Iz Kanfanara u Grubišnopolje.

Cetvrta ratna godina donijela nam koješta nova,
od toga ništa dobro. Osjećamo to svi zajedno,
to više, nego manje. Drži nas još na životu samo
na u bolju budućnost, koja će se nadati sigurno i
uniti. Nestati će more, koja nas tišti, disati ćemo
i zrak u slobodi i ljubavi. Upoznat ćemo našu
kuću, spasitelje naše djece. Pasti će razne pred-
stave, približit ćemo se. Jezik, običaji, narodne boje,
svetinjje naše, vezat će nas i mi ćemo biti „Na
svoj zemlji, svoj gospod“.

Ali da predjemo na predmet. — Bijeda i ne-
ja, koja nam je svakidani drug, prisilila je i nas;
i hiljade jednokratne naše braće iz milje nam-
re, Dalmacije, Bosne i Hercegovine, da nastojimo,
ko bi spasili ono što se još spasiti dade, nadu i
dućnost našu, djecu našu. Čuli smo: braća u Hr-
skoj čekaju raskršljenih ruku, da na svoje grude
vinu našu siročinju, da joj dadu utopište, da ju
asu od najvećeg neprijatelja — gladi.

Skupila se četa mališa obojega spola. Dne 24.
svnja u zoru nadjomo se na kolodvoru. Svako
ože da si predstavi, kako je bilo pri srcu roditel-
na, koje prilike prisliše na to, da se dijele od svoga
većega blaga, od svoje djece. Uz ganunljivi ra-
nak krenusmo i ostavismo roditelja. Snuždena

lica posjela se djeca u vozu, i u očima si im mogao
čitati, da misle na svoje mile, koji im ostadoše na
domu. No, to ne potraja dugo. Tek što prodjomo
nekoliko stanica oživje voz od vesela čavrljanja i
smijeha. Nije mankala ni pjesma. Djeca su bila ci-
jelog puta dobro raspoložena. Oko devet sati dobila
su komad kruha i sira. Kruh smo dobili od općine,
a sir nam je poklonio gosp. Petar Brajnović iz R-
vinjskoga sela, na čemu neka mu bude i ovdje izre-
čena topla hvala. — Na Rijeku smo stigli negdje
oko podne, i tu budemo dočekani po izaslanicima
sušačkog skloništa, koji nas otpričaju na Sušak. Djeca
dobiju tu objed i večeru. Držali smo, da ćemo istom
drugog dana nastaviti put prema Zagrebu, ali pošto
nije bilo u skloništu mjesta za prenoćište svoj djeci,
to smo ju podijelili u dvije skupine. Jedna skupina
imala je krenuti iste večeri, a druga tek drugog dana
o podne. Djeca, koja su imala krenuti iste večeri ot-
počinula su popodne u čistim krevetima, i na 9 sati
i polibijahu već na riječkom kolodvoru. Bili smo tako
sretni, da smo dobili čist i prostoran voz, a uz to imali
svoje cijelu noć i rasvjetu. Krenusmo. Mjesetevo svi-
jetlo odsijevalo se u moru. Djeca su stajala uz pro-
zore, razgovarala, pjevala, smijala se i pravila razne
šaljive opaske. No i narav traži svoje. Uvukao se u
voz san. Kako ćemo? Sasvim jednostavno. Polije-
gali smo po sjedalima i podu. No još uvijek nema
mjesta za sve. Ali i tu si djeca pomogloše. Zagrljaše

se po dvojica mališa i onako u zagrljaju prospavaše
cijelu noć. Nekoji se popeše na police za prtljag, i
spavahu slatko kao u vlastitoj postelji. U vozu čuje
se tihi šapat i prigušen smijeh. No daskora sve utiša
i nastane potpun mir. Soptanje vlakla i pravilno dječje
disanje uljuljaj i mené u san, koji ali ne potraja dugo;
svaki bi čas uslišio koje djetete i na prstima došlo do
mene tražeći jednu ili drugu stvar. U zoru drugoga
dana bijasmo u Karlovcu. Vika konduktéra probudi
većinu djece. Taru oči, ogledavaju se, osobito oni
koji spavahu na policama, sjećajući se kako i kada
li su se tamo uspjeli. Silazenje je izazvalo buru smi-
jeha, pa je odmah nastalo medju djecom dobro ras-
položenje. Približavali smo se Zagrebu. Upit je sli-
jedno za upitom. Znatiželja je rasla. Sava. Savski
most, Zagreb. Spremismo se. Svako uzme svoj svež-
njak i u redu sidjemo iz vlaka na veliki peron. Metež
i vrevla. Čekamo, i kad se ponešto putnici razidjose
izlazimo pred kolodvor, gdje već čekahu naš nas
gđ. od „Središnjeg odbora“. Preuzmu djecu, a ja
otidjoh da tražim sobu, koju nadjoh istom negdje
oko podne.

Istog dana oko 9 sati na večer dodje u Zagreb
i druga skupina djece, koju dan prije ostavismo na
Sušaku. Opet bijasmo na okupu. Djeca primahu
hranu u „Prehrani“, a spavahu na Josipovcu u ta-
mošnjem siročitu. Osjećahu se kao kod kuće. Kad
bi se poslije večeri našli u prostoranu vrtu siročića,

dem otvorio proslavu, bila je dvorana puna općinstva. U kratkom je govoru pozdravio prisutne, pa nas dalje upoznao, kao prisni prijatelj velikog pokojnika sa mnogom dosada nepoznatom stranom njegova života. Narodni zastupnik dr. Tresić-Pavičić držao je iza toga svoje predavanje: Preradović kao pesnik u kojem nas upozorio na lepotu Preradovićeve vile i dubinu njegove filozofije, istaknuvši osobito ljubav njegovu prema rodjenoj grudi i istinsko čovječanstvo, što ispoljava iz svih njegovih umotvora. Prikazao ga je i kao apoštola slavenske uzajamnosti i vodju u kulturnom našem preporodu. Ugodno nas je iznenadilo Rikard Katalinić Jeretov sa recitovanjem zanosne svoje prigodnice „Preradoviću“; buran pljesak bio je odziv oduševljenja s kojim se primilo pesmu. Ne manje oduševljenje bilo je, kad nam mladljani Srbin Milan Jovanović veštom rukom odsvirao na guslama krasnu Sevčikovu skladbu „Holka modrooka“; na glasoviru pratila ga gdjica, Mira Malanđec. Gosp. Marko Vušković, jedan od najboljih naših pevača, koji je sada angažovan na bečkoj Volksoperi otpjevao nam veštački Bersinu skladbu Crni dan. Kao i Preradovićeve pesma i ta je skladba puna tužnih i sumornih melova. Iza kraika odmora stao je da govori narodni zastupnik prof. Vekoslav Spinčić, pa nam prikazao po najbolje uspehom izboru iz pojedinih Preradovićevih dela njegovo kulturno znamenovanje i uticaj na naš politički razvoj. Iza Spinčićeva predavanja, recitovao je Božidar Ribić odu Slavljenu, na što je gdjica, Martina Blažević opevala tri Bersine skladbe: Jelica, Na vrh neba... I Kad? — sve tri poznate su Preradovićeve pesme. Krasan je ujezin glas uz lepotu melodija, koje sretno pogodilice narodno obilježje pojedinih pesmica, puno doprineso k tome, da je ta točka tako sjajno uspela. Slovenski virtuoz na glasoviru Ante Trost zadivilo je sve prisutne preciznom savršenosti odigranim skladbama Suk: Legenda i Rahmaninov: Humoreska. Završila se večer sa Preradovićevom: Zora puca..., koju je zbor uz pratnju glasovira (Mira Malanđec) krasno otpjevao. Dirigirao je sam skladatelj maestro Bersa. Time bio je program proslave iscrpljen, no uza sve to oduševljenje nije dalo općinstvu da ostavi dvoranu. Upozoreno na prisutnost pesnika-mučenika Ive conte Vojnovića, udari u pljesak i klicanje, na što se on zahvalio sa nekoliko srdačnih reči. Tresić-Pavičić pozdravilo je na to prisutne zastupnike braće Ceha i Slovaka predsednika Češkog svaza Stanjeka i zastupnika Habermana, pa iskazao slogu kojom se bratski češki narod bori za slobodu, a protiv tuđinskih nasilja; usporedio ih s pčelama, koje iz bodu ruku onoga, tko dira u njihova ulišta, ne mareći, što pri ubodu glu. Usred burnog klicanja zapjeva zbor, a za njima i ostali himnu „Oj Slovani“, pa poče polako ostavljati dvoranu.

U podružnici Jos. Krmpotića, ulica Franje Ferdinanda 3, mogu se dobiti sljedeće knjige:

„Matice hrvatske“: Petar Preradović: Izabrano pjesništvo. — Laza K. Lazarović: Izabrano pripovjesta. — I. S. Turgenjev: Novi rod. — Ferdo Šišić: Hrvatska povijest I.—III.

Pregled povijesti hrvatskog naroda. — Ema Božičević: Čarobni svijet (za mladež). Narodne pripovjete (za mladež). — Ivana Brčić Mažuranić: Priče iz davnine. Kraljević Marko (za mladež). — Josip Eugen Tomić: Manja djela. — Dinko Šimunović: Gjerdan. — Ivan Lepušić: Pustolovka. — H. S. Brdovački (pseud.): Prometna politika. — Dr. Nikola Andrić: Ped apokulizmom.

„Zabavna biblioteka“: Hamsun: Viktorija. — Geyerstam: Sto žene mogu. — Deledda: Nostalgije. — Balzac: Žena od trideset godina. — Bruun: Sretni dani van Zantenovi. — Serao: Slava životu! — Kuprin: Hljina ljubavi. — Nagrodskaja: Olaniljev snjev. — Bourget: Dvije sestre. — H. Rider Haggard: Ona. — Zuccoli: Farful. — Lollée: Žena drugoga carstva. — Lugovoj: Polico veran. — Maciejowski: Ljepota djevojka. — Šubin: Azbejin. — Fogazzaro: Danilo Cortis. — Glyn: Teodora. — Herczeg: Carstvo sanja. — Lagerlöf: Jorssalim, I.—II. — Blicher-Clausen: Sonja. — Montgomery: Ne-shvaćen. — Bruun: Ponoćno sunce. — Tiller: Ujak Benjamin. — Sezima: Pasiflora. — Bourget: Lazarina. — Klipping: Indijaka džungla. — Bang: Tina. — France: Crveni krlin. — Bordeaux: Otvori oči! — Blicher-Clausen: Inga. — Maupassant: Jaka kao smrt. — Hermann Sudermann: Litavsko pripovjesta.

„Humoristična knjižnica“: St. Sremac: Pop Čira i pop Spira. — N. V. Gogolj: Mrvo duše. Tri pripovjete. — M. Arcybašev: Sanjka. Narodne žale i pripovjete. — Jonathan Swift: Gulliver kod divova. Naši noviji humoristi. — S. Vüröš: Tonček Tomaš. — Guy de Maupassant: Baština. — Branko Masić: Alakse Miševića Ratna šala. — Branislav Gj. Nušić: Novo šaljivo priče. Općinsko dijete. — A. Konstantinov: Baj Ganja. — M. B. Janković: Prva ljubav.

Pismene se naručbe imaju upraviti na „Upravu Hrvatskog lista“. Pošiljke se odpremaju samo sa pouzecom. Na bojne pošte uz unaprijed priposlani novac.

Mali oglasnik

KINO CRVENOG KRIŽA
Ulica Sergija broj 34.

Današnji raspored

Sedmica cara Karla.
Od čitoga dobilka kinematografa pripast će 10 posto Znakadi cara i kralja Karla za ratnu opskrbu.

Ulastelin hohenstein
Igrokaz u 4 čina sa Bernil Aldor.

Početak: 9.—, 4.25, 5.50 i 7.15.

Ulazno cijeno za ovaj film: I. mjesto K1.20; II. mjesto 60h.

Ući se može kod svake silke.

Ravnateljstvo si pridržava pravo promijeniti raspored.

Prodaje se kuća
radi odputovanja. Uplatiti se ulica Epulo broj 14, II. kat.

U trgovini pokućstiva, Pli. Barbalilla,
u Sližuskoj ulici,
prodaje se novo pripjelo pokućstvo.

Velik izbor listovnog papira
u mapama i kutijama preporuča Jos. Krmpotić - Pula.

Oglasujte u „Hrvatskom listu“!

Razredna lutrija. Srećke 1. razreda
10. razredne lutrije mogu se dobiti u Pull kod tvrtke Jos. Krmpotić, trg Custozza, ulica Fran Ferdinanda br. 3.

Javna zahvala.

Ovim se putem zahvaljujemo svima, ko nam prigodom bolesti i smrti našeg dobrog i oca bili na pomoći i utjesi.

Osobitu zahvalu izrazujemo postaje-načelniku g. L. Lana, cijenjenoj obitelji Jedrinić, g. pružniku R. Focku i svim željezničarima na kraudilobi kod pogreba.

Obitelj Stergo

Jedini hrvatski osiguravajući zavod „CROATIA“ osiguravajuća zadruga u Zagrebu. Utemeljena godine 1884.

SREDISNJICA: Zagreb, u vlastitoj palači, ugao Marovske i Preradovićeve ulice. Podružnice i glavno zastupstvo: OSIJEK, SARAJEVO I TRST.

Zavodska imovina . K 5,167,276.64
Isplaćeno odštete . K 7,729,996.96

Ovaj domaći zavod prima uz povoljne uvjete sljedeće vrste osiguranja:

I. Protiv šteta od požara:

1. Osiguranja zgrada (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica industrijalnih poduzeća).
2. Osiguranja pokretna (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, itd.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, sijena itd.).

II. Staklenih ploča protiv razlupanja.

III. Na ljudski život:

- a) Osiguranja glavica za slučaj doživljaja i smrti.
- b) Osiguranja miraza.
- c) Osiguranja životnih renta.

Podupirajte našu Družbu!

Poledini br

CIJENA lista: U pretplati za cijavu god. K 48.—, za polugodište K 24.—, tromjesečno K 12.—, mjesечно K 4.—, u maloprodaji 16 hil. pojedini broj. OGLASNI primaju se u upravi lista trg Custozza 1

odina IV.

Reuterov ured javlja se Armenci na Kaukazu, oprli turskom napredovanju, menske vijesti javljaju o je došlo između Armeje Posve je jasno, da se tr Turaka. Unatoč neprijatelj izdaji Tataraca su Arm narodnu stvar i svoju su društva stvorila od sposobne ljude pod oru

Jedan od novih am se veli, da su nepotoni „Corriere della Sera“ tvoreno područje. List padaj podmornica na što ga se smatralo stup

Polag izjave državn tonu bilo je početkom američkih vojnika n

General Villain p nom stanu izvjestitelja Četiri su već godine b te žive odijeljeni od sv je život upravo patnič loženih podmuklom sple neprijatelja. Izakako s srestva, da odvrate B kušali su, da zlorabe svojih obitelji u svoje u jarke čitave bale pa neka obustave boj, n tamo naći svoje supru svršiti rat i da će oni glijskim zarobljenicima zvoliti se im nekolic sa svojim dragima a fotografiku snimku, bacu u belgijske jarko izloženi belgijski voj pamet veći, što imadu Belgijanac zaboraviti nanio. Ništa neće iz sve grozote i zločine K lijepoj francuskoj lo viti! domće Belgija Belgijski vojnici kažu duna: „Neće prodrijeti vojske.

„Neue Zürcher Z operacijama na zapadu vojničko poduzeće ve susljednih se akcija sobnim stankama. T mjeriti prema potrebi prema opsegu nadokn dopreme, te poteško konačno, što nije baš na koji je prijašnji u buduće mora računati čaju i politički položaj uredjenje političkih p gledišta mora presuditi sto se na zapadu spre u obzir jedino komad Oise-Aisne (200 km). ovoj fronti, koja je ofenzivom, ove dvije frontalne linije prema čiti mjestima Moreuil-nam pokazuje mjesto primakli svom cilju, A najviše ugrožava stij Poperinghe. (Na ovo engleska ypernska po se točaka nalazi kom taknut od zadnje njem Jakost njemačke vojs fronti, bit će sljedeće 4. armija Siksta von Arrasa 12. armija Qu pauma 17. armija Be 18. armija von Hutl Böhmoval. Prve četir skom prijestolonaslije prijestolonasljedniku. prodijeljene: Belgijsk porta do južno Dix La Clytte stoji 1. eng urinuta kod Meterena

ZIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA U TRSTU, Via Ponte Rosso 7. Vlastita palača.
Dionička glavica: K 100,000.000.— Pričuve: K 32,500.000.—
Obavlja sve bankovne, burzovne i mjenjačne poslove najkulantnije.
Brzojavi: Živnostenska - Trst. CENTRALA U PRAGU UTEMELJENA 1868. Telefoni br.: 2157, 1078, 1089.
PODRUŽNICE: Beč, Brno, Budajovice, Friedek-Mlstek, Karlsbad, Krut. Hradec, Igava, Klatovy, Kotin, Krakow, Lwów, Molitz, Mor.-Ostrava, Olomuc, Pardubice, Plsek, Pizen, Prostějov, Reichenberg i Tábor.

igri i pjesmi ne bi kraja. Posjetili smo Mirogoj, Preradovićev, Jelačićev i Kačićev spomenik, a odmarasmo se na Zrinjvcu, trgu Franje Josipa i Akademikomom trgu.

Subotu (27. IV.) oko osam sati prije podne ostavismo Zagreb u pratnji rasilanika Središnjeg odbora gosp. Vereša, i krenusmo vlakom prema Bjelovaru za Grubišnopolje.

Nešto prije podne stane vlak u Bjelovaru. Alaj veseljal U voz dodje gosp. školski nadzornik Jug u pratnji više milistivih gospodja i gospodjica. Sobom donesoše nekoliko košara ko mljeko bijela kruha, kojeg podijeliše među djecu. Da vam je bilo samo vjadjeti, kako se sjahu lica i oči onih mališa, koji kroz 4 godine već ne vidješe (sličnog) kruha! Malo zatim dodje u voz gosp. načelnik Martinčić iz Grubišnogpolja i tri gospodjice učiteljice. Dva čovjeka nošahu za njima dvije košare krcate kruhom, slatčinom i sirom. Oko jednoj sata popodne krenusmo dalje i nadjosmo se na cilju negdje iza 3 sata. Na grubišnogpoljskoj stanici dočeka nas školska mladež, mjesna inteligencija i narod. Svi zajedno krenusmo pred školsku zgradu. Velečasni gosp. župnik Jemeršić reče sakupljenom narodu par dirljivih riječi, kako to samo on umije, iza česa budu djeca smještena kod mjesne inteligencije, po trgovinama i kod posjednika. Sa ugodnim čustvom sjećati ćemo se zauzimanja

pogl. gosp. kotarskog predstojnika Mrkše, veleč. gosp. župnika Jemeršića, dr. Adžije, načelnika gosp. Martinčića, školskog upravitelja gosp. Cubelića i ostale gospođe.

Nedjelju provedosmo u ugodnu društvu grubišnogpoljske inteligencije, pregledavajući Grubišnopolje. Najviše nam upade u oči župna crkva, koja služi veleč. gosp. župniku i grubišnogpoljcima na čast. Posvuda se ističu hrvatski motivi i krasna narodna ornametika.

Uveče sakupismo se kod gostoljubivoga stola veleč. gosp. župnika. Tu je izrečeno više lijepih nazdravica, od kojih spominjemo samo onu veleč. gosp. Jemeršića, gosp. ravnatelja Vereša, te poglavitog gosp. kot. predstojnika Mrkše. Ne dozvoljava nam prostor lista da istaknemo sve što se je govorilo, zato napominjemo samo najglavnije točke. Veleč. gosp. župnik između ostaloga zamolio nas, da odnesemo sirotici Istri hrvatski pozdrav uz obećanje, da će našu djecu paziti, kao što majka pazi svoje čedo, osiguravajući nas, da će biti naša djeca gledana kao svoj kod svoja.

Veleugledni gosp. Vereš izrekao je krasni govor u kome opisuje patnje i stradanja, koji istarske, toli bosansko-hercegovačke i dalmatinske djece: Spominje, kako je nastojanjem „Središnjeg odbora“ u Zagrebu smješteno po raznim stranama lijepe i bogate Hr-

vatske već oko 14.000 djece, te kakov trud ulaže isti odbor oko usćuvanja narodnog pomlatka. Postavio je na srce prisutnim, da budu djeci i otac i majka, da ih paze kao svoje, pa će primiti najljepšu platu u harnosti roditelja i zahvalne Istre.

Poglaviti gosp. kot. predstojnik dao nam obećanje, da će uložiti sve svoje sile kako bi se naša djeca tamo što bolje i ugodnije snašla. Paziti će, da djeca polaze redovito školu, jer je duševna hrana potrebna isto toliko koliko i tjelesna. Poskrbjeti će sa ostalom gospodom, kako bi se osnovao fond, iz koga će se nabavljati djeci odijelo i obuću.

Osobito smo zahvalni gosp. kotarskomu liječniku dr. Sondiću i gosp. ljekarniku Boiću, koji nam obećase da će liječiti, dotično davati potrebne lijekove za djecu besplatno.

Rastali smo se. Morali smo natrag u Istru. Ono kraško vrijeme što ga provedosmo u Grubišnogpolju, ostati će nam u doživotnoj ugodnoj uspomeni. Sretni smo, što možemo reći roditeljima, da su im djeca u dobrim rukama, koje će im davati obilnu duševnu i tjelesnu hranu. Bojazni, što smo ju osjećali, kad smo ođlazili od kuće, nestalo je. — Vama, Grubišnogpoljci, budi izrečena naša najsrdačnija hvala. Budite uvjereni, da će Vam roditeljska srca siročadi, koju Vi prigrliste očinskom ljubavi, biti navijeke harna. L. K.